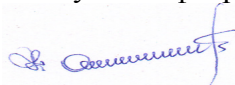

Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет філології та журналістики
Кафедра соціальних комунікацій

Затверджено на засіданні кафедри,
 протокол № 9 від 27 січня 2021 р.

Завідувач кафедри соціальних комунікацій

доц. Кошелюк О. В.

СИЛАБУС
вибіркової дисципліни
«Міжкультурна комунікація: стратегія, співпраця, обмін»

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань 06 «Журналістика» Спеціальність 061 «Журналістика» Освітня програма «Журналістика і соціальні комунікації» магістр	Вибіркова
Кількість годин / кредитів <u> 120 / 4 </u>		Рік навчання <u> 2 </u>
		Семестр <u> 3-й </u>
		Лекції <u> 22 </u> год.
		Практичні (семінарські) <u> 12 </u> год.
		Лабораторні <u> </u> год.
ІНДЗ: <u> є / немає </u>		Індивідуальні <u> </u> год.
	Самостійна робота <u> 78 </u> год.	
	Консультації <u> 8 </u> год.	
	Форма контролю: залік	
Мова навчання		українська

II. Інформація про викладача

Кравченко Світлана Іванівна
 Доктор наук із соціальних комунікацій
 Професор
 Професор кафедри соціальних комунікацій
 Контактна інформація:
 Тел. +380508080292,

Ел. пошта: Kravchenko.Svitlana@eenu.edu.ua
grelya64@ukr.net

Дні занять :

III. Опис дисципліни

Дисципліна «**Міжкультурна комунікація: стратегія, співпраця, обмін**» належить до групи вибіркового дисциплін, у яких вивчаються різні аспекти соціокомунікативної діяльності, зокрема процес обміну інформацією між носіями різних культур. Передбачається знайомство із різними напрямками і формами міжкультурної комунікації – між державами, суспільними групами та індивідами.

Метою дисципліни «**Міжкультурна комунікація: стратегія, співпраця, обмін**» є вивчення теоретичних і практичних аспектів міжкультурної комунікації, засвоєння найважливіших навиків та інструментів міжкультурного діалогу, співпраці та обміну.

При вивченні вибіркової дисципліни «**Міжкультурна комунікація: стратегія, співпраця, обмін**» використовуються знання, уміння та навички, отримані студентами у попередніх навчальних семестрах під час вивчення дисциплін «Україна в європейському історичному та культурному контекстах», «Наукова комунікація іноземною мовою», «Теорія та історія соціальних комунікацій» та ін.

Отримані на заняттях із дисципліни «**Міжкультурна комунікація: стратегія, співпраця, обмін**» знання, уміння та навички стануть базовими для подальшого їх поглиблення під час вивчення інших вибіркового дисциплін, написання підсумкової кваліфікаційної роботи та подальшої професійної діяльності і загального особистісного культурного розвитку.

Завдання навчальної дисципліни «**Міжкультурна комунікація: стратегія, співпраця, обмін**» передбачають:

- Знайомство із теорією та основними категоріями міжкультурної комунікації;
- Окреслення місця України в системі світових культур ;
- Вивчення специфіки рівнів міжкультурного обміну – міждержавного (міжнародного), групового (у різних сферах суспільного життя) та індивідуального;
- Дослідження етапів перебігу міждержавних і міжнаціональних контактів України із сусідніми народами у ХХ-ХХІ ст. в контексті світових геополітичних процесів ;
- Дослідження історичного внеску культурних діячів України, Польщі та інших держав у формування сучасного європейського простору партнерства і міжкультурного діалогу;
- Вивчення стереотипів суспільної свідомості та їх впливу на процеси міжкультурного обміну і співпраці;

- Висвітлення ролі мас-медіа у формуванні та руйнуванні стереотипів масової свідомості й перебігу міжнаціонального культурного діалогу;
- Зіставлення політичного, культурологічного, лінгвістичного та етичного аспектів міжкультурної комунікації;
- Знайомство із явищем полікультурності та типами взаємодії у міжкультурній комунікації;
- Дослідження міжкультурних (міжетнічних) конфліктів та їх висвітлення у медіа.

1. Результатами навчання стане формування загальних компетентностей:

ЗК01 Затність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК03 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК04 Здатність використовувати іноземні мови у популяризації своєї дослідницької та/або інноваційної роботи.

ЗК05 Вміння виявляти та вирішувати проблеми.

СК02 Затність критично осмислювати проблеми у професійній діяльності чи дослідницькій роботі на межі предметних галузей.

СК04 Затність проводити дослідницьку та/або інноваційну діяльність у галузі соціальних комунікацій.

СК05 Затність зрозуміло і недвозначно доносити власні висновки, а також знання та пояснення, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ПР01 Аналізувати та узагальнювати результати досліджень і робити висновки про закономірності.

ПР03 Писати рецензію на наукову статтю та/або інноваційний проект.

ПР04 Використовувати іноземні мови у популяризації своєї дослідницької та/або інноваційної роботи.

ПР05 Розробляти «дорожню карту» розв'язання виявленої проблеми.

ПР11 Оцінювати проблемні питання професійної діяльності, застосовуючи знання з різних предметних галузей.

ПР13 Проводити опитування аудиторії в рамках планованого наукового дослідження.

ПР15 Робити висновки про незавершеність дослідження і застосування нових підходів.

2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ. зан.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Міжкультурна комунікація як напрям соціальнокомунікативної діяльності						
Тема 1. Сутність, категорії і форми міжкультурної комунікації		2	-	4	2	Усна відповідь, ДС, аналіт.

						записка
Тема 2. Україна в системі світових культур		2	-	4	2	Усна відповідь, ДС
Тема 3. Стратегії міжкультурної комунікації: українсько-польські та українсько-російські стосунки в контексті геополітичних тенденцій ХХ-ХХІ ст.		4	2	16	2	Усна відповідь, Аналіт. есе
Тема 4. Політика, медіа й особистості у міждержавній комунікації ХХ-ХХІ ст.		4	2	16	4	Усна відповідь, ДС, аналіт. есе
Разом за модулем 1		12	4	40	10	(40 балів)
Змістовий модуль 2. Роль медіа у процесі взаємодії культур та полікультурному просторі						
Тема 5. Стереотипи масової свідомості та їх вплив на міжкультурний обмін і діалог		2	2	8	2	Усна відповідь, ДС
Тема 6. Проблема порозуміння в міжкультурній комунікації і роль медіа		4	2	10	2	Усна відповідь, ДС, аналіт. есе
Тема 7. Полікультурний простір як конфліктонебезпечне середовище та площина для діалогу		2	2	10	2	Усне опитування, ДС, аналіз
Тема 8. Форми та способи порозуміння у міжкультурній комунікації		2	2	10	2	Усна відповідь, ДС, аналіт. есе
Разом за модулем 2		10	8	38	8	(40 балів)
Види підсумкових робіт (за потреби, на розсуд викладача, кафедри)						Бал
КР (есе)						20
Залік						
Всього годин / Балів						
	120	22	12	78	8	100

Форма контролю: усне опитування, ДС – дискусія, ІРС індивідуальна робота студента, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, аналітична записка, аналітичне есе.

3. Завдання для самостійного опрацювання:

- Опрацювати зі словників та енциклопедій основні категорії та поняття міжкультурної комунікації: стиль комунікації, національна культура,

- етнос, народ, нація, ментальність, національний стереотип, прототип, архетип, символ, культурний код, національна картина світу.
- Виписати національні особливості української культури у зіставленні з культурами сусідніх слов'янських народів: мова, звичаї і традиції, норми спілкування, суспільні моделі, темперамент і ін.
  - Виписати з історії приклади міжнаціональних конфліктів і співпраці українців з поляками, росіянами, білорусами та іншими сусідніми народами.
  - Знайти в історії преси ХХ ст. приклади часописів, які просували ідеї міжкультурного діалогу та співпраці, проаналізувати їх досвід.
  - Відшукати в історії ХХ-ХХІ ст. приклади політичних і культурних діячів, які займалися розбудовою міжнаціональних взаємин і співпраці.
  - Описати існуючі в масовій свідомості українців негативні стереотипи представників сусідніх народів.
  - Виписати полікультурні регіони сучасної України та їх етнічні особливості. Проаналізувати структуру медіа цих регіонів.

IV. Політика оцінювання

Усна відповідь на практичному занятті оцінюється максимально у 5 балів.

6 практичних занять – максимально – 30 балів.

МКР – 15 балів.

Підсумковий аналітичний матеріал – 20 балів.

Вимоги до аналітичного тексту – самостійність виконання роботи та обговорення підготовленого матеріалу в групі на занятті.

V. Підсумковий контроль

За умови активної участі у практичних заняттях та виконання самостійного аналітичного завдання студент отримує залік автоматично. У разі не виконання програми практичних занять студент повинен виконати додаткове завдання – письмовий аналіз медіаматеріалів на тему «Дискурс сучасних медіа про українські-польські культурні зв'язки, їх здобутки, проблеми і виклики».

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VII. Рекомендована література:

1. Бацевич Ф.С. Українсько-російський словник термінів міжкультурної комунікації / Ф.С. Бацевич, Г.Ю.Богданович. – Саки: Фелікс, 2011.
2. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації / Ф. С. Бацевич. — К., 2007.
3. Блавацький С. Стереотипізація образу українців в західних медіа / Сергій Блавацький // Сучасна медіа культура: контент, концепції, перспективи (українсько-польський досвід) / колективна монографія:[Й.Лось, С.Гавронський, Т.Лильо, М.Уліта та ін.]; – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – С.360-367.
4. Богдан С.П. Мовний етикет українців: традиції і сучасність / С.П. Богдан. – К.:, 2001.
5. Боголюбова Н.М. Міжкультурна комунікація. К., 2017 URL: https://stud.com.ua/90283/kulturologiya/mizhkulturna_komunikatsiya
6. Браун Д. Р., Файерстоун Ч. М., Міцкевич Е. Висвітлення конфліктів та становища етнічних меншин // Браун Д.Р., Файерстоун Ч.М., Міцкевич Е. Теле/радіоновини та меншини. – К.: Всеуито, 1996.
7. Верховод Л. І. Соціологія культури та міжкультурна комунікація: навч.-метод. посіб. для студ. ден. та заочн. форми навч. спец. «Соціологія» / Л. І. Верховод; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». – Старобільськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2018. URL: <http://dspace.luguniv.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2443/1/Method%20posib.pdf>
8. Галицька М. Міжкультурна комунікація та її значення для професійної діяльності майбутніх фахівців // Освітологічний дискурс, 2014, № 2 (6), с. 23-32
9. Голубовська І.О. Етнічні особливості мовних картин світу: монографія / І.О.Голубовська. – К.: Логос,2004.
10. Данилюк І. В. “Мовні конфлікти” та конструювання етнічної і національної ідентичності // Соціальна психологія – Київ, 2005. – № 3 (11) – С. 43-51
11. Жайворонок В.В. Знаки української культури: словник-довідник / В.В.Жайворонок. – К.:Довіра, 2006.
12. Зінченко А. Концептуальні ідеї розуміння сутності феномена «комунікативна толерантність» / А.Зінченко // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – Запоріжжя: б.в., 2009. – Вип. 3(56). – С. 213–219.
13. Зиновьев Д.В. Социокультурная толерантность – ее существенные характеристики / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://res.krasu.ru/paradigma/1/6.html>
14. Загороднова В. Основи міжкультурних комунікацій. Навчальний посібник. Бердянськ, 2017 URL: <http://dspace.bdpu.org:8080/bitstream/123456789/696/1/Osnovy%20mizhkultu%20i%20komunikatsii.pdf>
15. Козловська Г.В. Актуальність проблем міжкультурної комунікації в сучасних умовах / Г.В. Козловська. – Київ. : 2005.

16. Козуб Л.С. Специфіка міжкультурної комунікації в текстах усних засобів масової комунікації / Л.С.Козуб. – Київ. : 2000.
17. О. П. Кучмій. Міжкультурні комунікації // Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т./Редкол.:Л. В. Губерський (голова) та ін. — К.: Знання України, 2004 — Т.2
18. Лазарчук О. Стереотипи і образи України крізь призму британського тижневика «The Economist»/ Оксана Лазарчук // Сучасна медіа культура: контент, концепції, перспективи (українсько-польський досвід) / колективна монографія:[Й.Лось, С.Гавронський, Т.Лильо, М.Уліта та ін.]; – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – С.232-140
19. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація: навч. посіб. / В.М.Манакін. - К.:ВЦ «Академія», 2012. Режим доступу: https://book-ye.com.ua/upload/iblock/3a5/8ce038eb_d8bd_11e6_80c0_000c29ae1566_5f9c8e44_81b9_11e7_80cf_000c29ae1566.pdf
20. Мальцева К.С. Міжкультурні непорозуміння і проблема міжкультурного перекладу: Автореф. дис... канд. філософ. наук: 09.00.04 / Ін-т філос. ім. Г.С.Сковороди НАН України. — К., 2002. — 20 с.
21. Махній М. Етнoеволуція: науково-пізнавальні нариси. – К. : Влох.ua.
22. Мілютіна К.Л., Максимов М.В. Психологія міжкультурної комунікації. К., 2014. С.5-14. URL: http://www.uaped.com/files/psychology_verstka_small-1.pdf
23. М'язова І. Ю. Особливості тлумачення поняття «міжкультурна комунікація» / І. Ю. М'язова // Філософські проблеми гуманітарних наук. – 2006. – № 8 . – С. 108–113.
24. Почепцов Г.Г. Теорія комунікації / Г.Г.Почепцов. – К.:ВЦ «Київський університет», 1999.
25. Спільна історія. Діалог культур: навч. посіб. / П. Вербицька, Н. Голосова, В. Дяків та ін. ; [ред.: О. Міхеєва, О. Ковалевська] ; Всеукр. асоц. викл. історії та сусп. дисциплін «Нова доба». — Львів: ЗУКЦ, 2013.
26. Хоменко Т. ЗМІ в контексті міжкультурного діалогу доби глобалізації / Тетяна Хоменко // Вісник Львівського Університету. – Серія Журналістика. – 2007. – Вип. 30. – С.62-67
27. Яцимірська Марія Моделі міжкультурної персвазії в Інтернеті / Марія Яцимірська // Сучасна медіа культура: контент, концепції, перспективи (українсько-польський досвід) / колективна монографія:[Й.Лось, С.Гавронський, Т.Лильо, М.Уліта та ін.]; – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – С.280-294

Допоміжна:

1. Данилюк І.В. «Мовні конфлікти» та конструювання етнічної і національної ідентичності // Соціальна психологія – Київ, 2005. – №3 (11) – С. 43-51.
2. Данилюк І.В. Становлення та розвиток основних понять етнічної психології: від духу народу до ментальності // Вісник Київського

- університету. Соціологія. Психологія. Педагогіка. – Київ, 2003. – Випуск 17-18. – С. 33-36.
3. Далай-Лама, Пол Экман Мудрость Востока и Запада: Психология Равновесия/ Экман П., Далай-Лама. – Серия: Сам себе психолог.: Питер, 2011г.
  4. Євтух В.Б. Етносуспільні процеси в Україні: можливості наукових інтерпретацій. – К.: ВД “Стилос”, 2004.
  5. Павлюк Людмила Знак, символ, міф у масовій комунікації. – Львів: ПАІС, 2006
  6. Пірен М.І. Основи етнопсихології. – К., 1996.
  7. Пожуєв В.І. Інформаційно-комунікативні технології як один з найважливіших факторів формування суспільства / В.І.Пожуєв // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб. наук. пр.]. – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2012. – Вип.49 . – С.5-16